

De conventie is de oorzaak, dat de eerste indrukken van een mensch worden verknoeid. De heerschende gewoonten, het aangeleerde wordt de jonge (?) ziel opgedrongen.

Dat aangeleerde (ofschoon zijn eigen waarde hebbende) meent door zijn dogmatisch geworden karakter, alles wat daarbuiten valt, als niet passende in dat dogma, te moeten uitsluiten.

Alleen het genie en de bovenmiddelmatten kunnen, zonder hulp, zich gemakkelijk hun onbewust gevoel bewust worden. De bewustwording van een gevoel, opgewekt door een lijn of kleur of een combinatie daarvan, is bij alle menschen verschillend en is evenredig aan de mate van ontwikkeling van dat gevoel. Het gevoel is de voorlooper van het bewustzijn.

Zijn de beelden op een schilderij combinaties van lijnen en kleuren, die direct in verband staan met de gewoonlijk waargenomen vormen van lijnen- en kleurcombinatie, b.v. een schilderij, waarop een gewone natuurvorm voorkomt, dan zal de bewustwording van den gevoelsindruk dadelijk plaats hebben, niet door de bewustwording der karakteristieke eigenschappen der samenstellende elementen van lijn en kleur, maar door het opgewekte herinneringsbeeld als natuurvorm, vorm van natuurcombinatie (voorwerp).

Voor den mensch, die door zijn denken ziet en denkt door zijn zien (den kunstenaar) is een beeld een voorwerp van meer beteekenis dan alleen herinneringsbeeld. Deze zal in elk beeld het karakteristiek beeldende trachten te vinden, dat de oorzaak is van juist dezen of genen gevoelsindruk.

Oppervlakkig denkende en oppervlakkig ziende menschen zullen mogelijk door leiding tot begrijpen kunnen komen. Ook zijn er velen die door de nieuwheid van het onderwerp aange trokken er maar op los huichelen en zoover daarin doorgaan, dat zij ten slotte meenen er alles van te weten. Het gevolg hiervan is, dat juist in die z.g. nieuwe kunst zooveel wordt voortgebracht dat op den naam kunstvoortbrengsel geen aanspraak kan maken. Het zichzelf en anderen copieeren komt zeer veel voor.

Juist de nieuwe kunstbloei zal de ware beteekenis der geesteseigenschappen van den schilder in zijn werk duidelijk toonen.

Bij de oude schilderij sprak hoofdzakelijk 'n zekere techniek het woord en werd een technisch talent voor een genie gehouden. Daarom ook worden moderne kunstenaars zoo dikwijls beschouwd als werk makende, waarbij geen technische bekwaamheid noodig is en hoort men overal de opmerking maken „dat kan ik ook”. En beschouwing en opmerking zijn onwaar. Wanneer ik al geloof, dat zij, die aldus oordeelen, het kunnen, dan weet ik tevens, dat dat kunnen hoogstens tot namaken gaat.

Tot het scheppen van een kunstwerk is voorondersteld, dat de kunstenaar in staat is tevens de middelen tot uiting van zijn gevoelens te beheerschen.

Een kunstenaar is in de uitingswijze (het kunstwerk) altijd oorspronkelijk en daardoor heeft het praatje „dat kan ik ook” niet de minste waarde.

Heeft een kunstenaar het groote geluk een kunstwerk te scheppen, dan moet het zijn invloed algemeen doen gelden. Die invloed is bij den één bewust, bij den ander onbewust. De bewuste voelt duidelijk en oordeelt daardoor juist. De niet-bewuste voelt vaag en combineert wellicht in beginsel juist, doch dikwijls in zeer bizarre parallellen. De onverschillige spot en vermoordt zijn ontvankelijkheid direct door dien spot. De geestelijk-impotente kijkt, maar